

РЕШЕНИЕ

№ 839

гр. София, 08.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 38 състав,
в публично заседание на 08.01.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Татяна Жилова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **6591** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по реда на чл.204, ал.4 от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Делото е образувано е по искова молба от А. И. Ц., непълнолетна, [дата на раждане] , представлявана от майка ѝ К. Д. Ц. като законен представител (ищец) срещу Националната здравноосигурителна каса (НЗОК - ответник) като правоприменик на Център „Фонд за лечение на деца“ за заплащане на обезщетение за имуществени вреди в размер на законната лихва върху сумата 14 633,98 лева, считано от 10.05.2018г. до изплащането ѝ, е неимуществени вреди в размер на 20 000 лева, причинени от отказ да се предостави организационно и финансово подпомагане за изработване на ортопедични средства, отменен като незаконосъобразен от съда.

Исковата молба е подадена на 10.07.2023г.

Ищецът А. И. Ц., чрез майка си К. Д. Ц. твърди, че през 2018г. е имала нужда от организационно и финансово подпомагане за изработване на ортопедични средства във връзка с предстоящо постоперативно лечение в Германия, каквито в България не се предлагат. Подпомагането било отказано, поради което се наложило семейството да събере в кратък срок значителна сума пари, за да заплати необходимите ортопедични средства. В последствие отказът на Център „Фонд за лечение на деца“ бил отменен по съдебен ред. Платената сума била възстановена през 2021г. въз основа

на нов административен акт след като била изрично поискана от майката на А.. Отказът на държавния орган да подпомогне финансово операцията в Германия причинил на А. неимуществени вреди, изразяващи се в несигурност, тревога, страх, включително и притеснения, че семейството се лишава от средства заради нея. В съдебното заседание исковата молба се поддържа от адвокат М. П.. Претендира адвокатско възнаграждение по чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата.

Ответникът – Националната здравноосигурителна каса, като правоприемник на Център „Фонд за лечение на деца“, чрез процесуалния си представител юр.к. А. М., представя отговор на исковата молба, в който оспорва иска по основание и размер. Твърди, че не са налице предпоставките от фактическия състав на отговорността по ЗОДОВ относно имуществените вреди. Твърди, че не налице бездействие от страна на НЗОК, тъй като сумата е заплатена в кратък срок след влизане в сила на заповедта за реимбурсиране. Сочи, че това е отделно административно производство, в което за първи път се определя размерът на дължимата сума, тъй като в съдебния акт, с който се отменя отказа няма задължение за възстановяване на платената сума и тя не е определена по размер. Счита претендирания размер на неимуществените вреди за завишен.

Прокурорът дава заключение за допустимост на иска и пледира за пълното му уважаване.

СЪДЪТ приема иска за процесуално допустим.

Разгледан по същество, искът е основателен.

Установени факти:

Всички относими към делото факти се установяват от приетите писмени доказателства и събраните гласни доказателства в съдебното производство.

А. И. Ц. е [дата на раждане] в резултат на близка бременност с диагноза „Детска церебрална парализа – квадрипареза“.

Майката на А. е подала до Център „Фонд за лечение на деца“ заявление с вх.№3-093 от 26.01.2018г. за предоставяне на организационно и финансово подпомагане за предстоящо постоперативно лечение на детето в Германия, което включва изработване на индивидуална следоперативна подпора от пяна по размер, каквато в България не се предлага.

Посочените ортопедични средства са по препоръка на лекуващия лекар в немската клиника и са били необходими в срок до 20.02.2018г., тъй като са предназначени за лечение и възстановяване на детето в следоперативния период. Немската фирма, изработваща ортопедичните средства, е представила оферта за цената им, която възлиза на 7072,48 евро, приложена към заявлението за подпомагане.

Директорът на Център „Фонд за лечение на деца“ се е произнесъл след този срок, като със Заповед №398 от 10.05.2018г. е отказал да предостави организационното и финансово подпомагане. Докато чакали произнасянето на органа, родителите на А. събрали средства от близки роднини и заплатили цената на ортопедичните средства – това обстоятелство се потвърждава от гласните доказателства и от кореспонденцията между НЗОК и фирма „П.“, Германия, цитирана по-долу.

Отказът е отменен с Решение №327 от 11.01.2019г. на Административен съд

София-град по адм.д.№5796/2018г., влязло в сила на 08.11.2019г., след като е било потвърдено с Решение №15142/08.11.2019г. на Върховния административен съд по адм.д.№3340/2019г.

Междувременно с Постановление на Министерския съвет № 54 от 28 март 2019г. Център „Фонд за лечение на деца“ е закрит, считано от 01.04.2019г., като негов правопреемник става НЗОК.

В изпълнение на влязлото в сила съдебно решение на АССГ е издадена Заповед №РД-Е113-01-178 от 14.02.2020г. от управителя на НЗОК, с която е разрешено издаването на формуляр S2 за изработване на технически ортопедични средства – стабилизираща подпора от пана за глезени от двете страни от фирмата „Pohlig“, Германия, съгласно представена оферта в размер на 7072,48 евро. Към момента на издаване на този административен акт управителят на НЗОК е бил наясно, че ортопедичните средства са вече изработени и заплатени от родителите на А., както и че не се предвижда нова поръчка на такива средства. В мотивите на административния акт е цитирано писмо, получено по електронната поща от фирма „П.“, Германия: „Що се отнася до вашия въпрос, мога да потвърдя, че пациента е получил всички устройства, а именно – опора за позициониране на 22 януари 2018г., както и ортопедична подпора за глезена, както и един чифт ортопедични обувки на 2 март 2018г. Семейството нямаше никакъв формуляр S2. Всички фактури бяха платени от г-н И. В. Ц.П., че това е бащата на А.. Така, че няма фактури, които да не са платени.“

Майката на А. подаде заявление до НЗОК с вх.№Е-126-01-5 от 14.01.2021г. за възстановяване на извършени разходи в размер на 7 767.26 евро, в която сума е включена и цената на един чифт ортопедични обувки, закупени през март 2018г. С Решение №РД-Е-126-253 от 30.08.2021г. на управителя на НЗОК искането за възстановяване е частично уважено до размера на 7 482,35 евро (14 633,98 лева), като от претендираната сума е приспаднала цената на ортопедичните обувки. Сумата 14 633,98 лева била преведена от НЗОК по сметка на майката на А. на 08.09.2021г.

В съдебното поришводство бяха изслушани свидетелите И. В. Ц. и Н. Г. Н., съответно баща и баба на А.. Свидетелите сочат, че А. расте с физически затруднения, но е с нормално развита за възрастта си психика, дори изпреварва в интелектуално отношение връстниците си. Тя добре разбира състоянието си и случващото се, страхува се, че няма да оздравее, притеснява се, че се търсят пари за лечението ѝ, чувства се виновна, че баба ѝ е изхарчила всичките си пари, че семейството се лишава от средства. Разбирала е, че семейството ѝ е търсило помощ от държавата, но тя не е получена навреме.

Правни изводи:

По допустимостта на иска:

Предявен е иск с правно основание чл.1, ал.1 от ЗОДОВ - за заплащане на обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразен административен акт (изричен отказ от подпомагане) и от бездействие на административния орган (забавено възстановяване на средствата). В частта относно бездействието исковата молба има характер на оспорване на бездействието на органа, като въпросът за незаконосъобразността на бездействието се решава от съда, пред който е предявен искът – чл.204, ал.4 от АПК.

Имуществените вреди се претендират като пропуснати ползи. Неимуществените вреди се претендират като претърпени болки и страдания.

Исковете са допустими, тъй като са предявени от активно легитимирано лице срещу юридическото лице на органа, от чийто акт и чието бездействие се твърди да са причинени вредите.

По основателността на иска:

Основателността на иск с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ предполага установяването на кумулативното наличие на следните предпоставки: 1/незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред; 2/вреда от такъв административен акт, действие, бездействие; 3/причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат.

Не подлежи на установяване виновно поведение на ответника, тъй като отговорността на държавата е обективна.

1. По отношение на наличие на незаконосъобразен акт и установяване на незаконосъобразното бездействие

Заповед №398 от 10.05.2018г. на директора на Център „Фонд за лечение на деца“ е отменена като незаконосъобразна, с което се осъществява първата задължителна предпоставка от фактическия състав на отговорността по ЗОДОВ и която е достатъчно основание за основателността на иска при наличието и на останалите предпоставки.

За да е налице незаконосъобразно бездействие на административен орган, той трябва да има вменено от закона задължение да извършва конкретни действия. Със съдебните актове, отменящи отказа, за органа възниква задължението да разгледа отново заявлението, като се съобрази с мотивите на съда и разреши финансовото подпомагане. Съдът не е определил срок, в който да се разгледа върнатата преписка, но органът е обвързан от едномесечния срок по чл.39 от Наредба № 2 от 27 март 2019 г. за медицинските и други услуги по чл. 82, ал. 1а и 3 от Закона за здравето и за реда и условията за тяхното одобряване, ползване и заплащане – съответно е трябвало да одобри плащането до 08.12.2019г. Управителят на НЗОК се е произнесъл със Заповед №РД-Е113-01-178 от 14.02.2020г., в която е разрешил да се изработят ортопедичните средства – разпореждане, от което няма никакъв житейски смисъл, тъй като ортезите са били необходими преди 2 години и не се налага тепърва ново изработване – обстоятелство, което е било добре известно на управителя на НЗОК и от което съответно не се пораждаат никакви благоприятни последици за семейството. Решението за възстановяване на сумата 14 633,98 лева е постановено в разумен срок след отправеното искане, предвид процедурата по получаване на информация от чужда институция.

Формално не е налице бездействие на административния орган. Налице е обаче лошо администриране, тъй като още в самото начало е можело въпросът да бъде решен бързо и адекватно според нуждите на детето, в какъвто смисъл е и решението на АССГ за отмяна на отказа за подпомагане. В случая лошата администрация и неадекватните административни производства могат да се приравняват на незаконосъобразно бездействие на държавата в рамките на немалък период от време –

повече от 3 години, които за едно болно дете и неговото семейство са значителен период.

2. По отношение на вредите

2.1. Имушествените вреди се претендират като пропуснати ползи – законната лихва върху сумата 14 633,98 лева, която е призната от НЗОК и възстановена по-късно.

Пропуснати ползи, изразяващи се в размер на законната лихва, могат да се претендират от момента, в който длъжникът изпадне в забава. Съгласно Тълкувателно решение №3 от 22.04.2004г. на Върховния касационен съд административният орган изпада в забава след влизане в сила на съдебното решение, с което се отменя административния акт, а не от датата, на която е постановен отмененият акт. Следователно периодът, за който са настъпили имушествените вреди, е от 08.11.2019г. – влизане на съдебното решение на АССГ в сила, до 08.09.2021г. – изплащане на сумата от НЗОК.

Така за периода от 08.11.2019г. до 08.09.2021г. законната лихва върху сумата 14 633,98 лева, изчислена с електронния калкулатор на официалната страница на Националната агенция за приходите, възлиза на 2 727,83 лева.

2.2. Неимушествените вреди

Размерът на обезщетението за неимушественни вреди се определя от съда по справедливост - чл. 52 от Закона за задълженията и договорите, което понятие обаче не е абстрактно, а е свързано с преценка на обективни обстоятелства, които следва да се вземат предвид от съда. В конкретния случай, увреждането в личностната сфера на ищеца е със значителен интензитет, тъй като се засяга психиката на 7-годишно дете, родено с физическо увреждане, което съзнава състоянието си и се бори да го преодолява. Държавата дължи особена грижа и подкрепа както на детето, така и на неговото семейство, и всяко незаконосъобразно действие или бездействие от страна на администрацията може да предизвика траен негативен ефект в психическото състояние на детето, което се чувства от една страна изоставено от държавата, а от друга страна – виновно пред семейството си. Обезщетението на неимушествените вреди не е оценка на болките и страданията на детето, а компенсация за нарушения правов ред и накърнената обществена справедливост спрямо него. А. тепърва ще навлиза в обществения живот като пълноправен гражданин - причинената ѝ вреда от незаконосъобразните действия на администрацията трябва да бъде обезщетена, за да не се чувства тя пренебрегната и да не губи доверие в справедливостта. Като отчита физическото състояние на А., крехката ѝ възраст, интелектуалното ѝ развитие, съдът приема, че претендираният размер на неимушествените вреди от 20 000 лева е справедлив.

3. По отношение на причинната връзка

Обстоятелствата, че майката на А. е подала искането за възстановяване на сумата 3 години след извършените разходи, както и че възстановяването на сумата е по реда на отделно административно производство, не прекъсват причинно-следствената връзка между отменения отказ от подпомагане и вредата.

Съдът отбелязва, че пряката причинно-следствена връзка между незаконосъобразния акт и вредата съществува не само когато актът пряко я причинява, но и когато актът създава единствените условия, които пораждат вредата.

Разноски:

С оглед изхода на делото и на основание чл.10, ал.3 от ЗОДОВ разноските се поставят в тежест на ответника.

Ответникът трябва да възстанови на законния представител на ищеца заплатената държавна такса от 10 лева.

При цена на иска 22 727, 83 лв ответникът дължи възнаграждение на адвокат М. П. на основание чл.38, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата в размер на 2 445,52 лева, определено по реда на чл.7, ал.2, т.3 във връзка с чл.8, ал.1 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Мотивиран от изложеното, Административен съд София-град, II отделение, 38-и състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Националната здравноосигурителна каса да заплати на А. И. Ц. обезщетение за имуществени вреди в размер на 2 727,83 лева (две хиляди седемстотин двадесет и седем лева и осемдесет и три стотинки) и обезщетение за имуществени вреди в размер на 20 000 (двадесет хиляди) лева, причинени от отменената като незаконосъобразна Заповед №398 от 10.05.2018г. на директора на Център „Фонд лечение на деца“.

ОСЪЖДА Националната здравноосигурителна каса да заплати на К. Д. Ц. разноски в размер на 10 (десет) лева.

ОСЪЖДА Националната здравноосигурителна каса да заплати на адв. М. П. Д. възнаграждение в размер на 2 445,52лв (две хиляди четиристотин четиридесет и пет лева и петдесет и две стотинки).

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния административен съд, подадена чрез Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: